

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenc, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrletno: Din. 25; celoletno: Din. 100
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire — 60.

Vedno naprej!

Nekateri učenjaki, ki so se ukvarjali z najglobljimi vprašanji v stvarstvu, so prišli do prepričanja, da je bistveno znamenje življenja — gibanje. Gibanje nam daje tudi smisel za čas. Če pa gledamo na življenje kar najbolj preprosto, bomo rekli, da je njegov bistveni znak razvoj. Iz semena vzkali bilka, bilka se razvije v cvetko, cvet daje novo seme — tako se ponavlja večni krog od rojstva do smrti. Pri poedinih bitjih je ta krogotok sorazmerno kratek. Če pa imamo neko življenjsko tvorbo, sestavljeno iz velike množice poedinih živih bitij, potem tudi pri njej lahko govorimo o razvoju. Samo da je ta zelo počasen in ga večkrat komaj zaznavamo. Svoječasno smo že govorili o taki življenjski enoti — o narodu. Rekli smo, da tudi pri narodu kot celoti lahko govorimo o razvoju, o njegovi otroški in mladostni dobi, o njegovi zreli moškosti in končno o njegovem staranju in propadanju njegovih notranjih življenjskih sil. Če to podoba posplošimo na vse človeštvo, se nam odkriva spet nov svet. In ta svet je nadvse zanimiv. Pri tem pa lahko mirno trdimo, da tudi človeški rod kot celota hodi svojo pot razvoja, sicer zelo počasi, skoro nevidno, a vendar se razvija k nekemu višjemu cilju, ki ga pa ne poznamo.

Življenje je včasih zelo nerazumljivo. Naenkrat stojimo pred pojavi, ki se nam zdijo, kot bi padlo človeštvo v svojem razvoju nenadno za tisočletje nazaj. Človeku se nehotе vsiljuje podoba polža, ki pleza po strmi steni, pa mu spodrkne in v trenutku spolzi lep konec poti nazaj. Za naše pojme človeški razvoj v svoji celoti nima niti polževe hitrosti, vendar pa smo lahko uverjeni, da se pomikamo naprej po poti, ki se nam zdi neskončna ter polna ovinkov in strmin. Na čelu te čudne procesije človeštva hodi najboljši in največji človeški duhovi, toda včasih se široke človeške plasti svojevoljno obrnejo na stranpota, tavajo po temi, dokler se zopet po bridkih izkušnjah ne vrnejo k svojim vodnikom. Toda to je že drugo področje.

V teh nekaj vrsticah bi hoteli samo povedati, da človeštvo hodi nevzdržno svojo pot razvoja. Če bi nam bila enkrat to povsem jasna in samoobsebi razumljiva resnica, bi bili zaključki silno daljnosežni. Kajti v tem primeru bi se nikoli niti za trenutek ne udajali utvaram, češ, takrat je bilo lepo na svetu, ko je bil še moj stari oče otrok, takrat še ni bilo železnice, takrat ni bilo strojev, poštena obrt je imela svojo veljavo, za vsake pridne roke je bilo dovolj dela, za vsakega kos kruha, ljudje so živeli mirno in v božjem strahu, niso poznali ne časopisa in ne radija in vendar so bili srečni, da, celo veliko bolj srečni kot današnji človeški rod z vsemi modernimi napravami vred. O, ko bi se zopet enkrat povrnili tisti zlati stari časi! Tako vzdihujemo in pri tem mislimo vedno samo na sončne plati preteklosti, dočim so nam sence ostale večidel prikrite ali pa jih tudi ne maramo videti.

Tako vzdihovanje ni na mestu, nič ne pomaga, kajti nikdar se ne povrne več čas, ki je šel mimo nas v večnost. Vsak dan nam prinaša nekaj novega in vsak čas moramo biti pripravljeni, da se znajdemo med novimi ugankami. Vidite, in prav to je tisto, kar je najusodnejše: **Umetnost življenja je najti pravi odnos do preteklosti in sedanjosti.** Ni slepo prepričanje, ki ga zlasti pri starejših ljudeh tako pogosto srečavamo, češ, vse, ker je bilo včasih,

vse to je bilo dobro in prav, in vse, kar je danes, to je ničvredna novotarija. Če bi resnično življenje potrjevalo to modrost, potem bi se moralo življenje nekje ustaviti. In vendar bo vsak rad priznal, da življenje ne stoji, temveč da gre svojo nam neznan pot, prav tako gotovo, kakor vsak dan vzhaja sonce in zatone v večerni mrak. Koliko življenjskih sil je potrošilo človeštvo v svoji zgodovini samo zato, ker je hotelo ustaviti tok življenja in se ni zna- lo znajti v novem položaju.

S tem pa seveda še ni rečeno, da je vsaka brezpomembna novotarija pra-

vo odkritje, na katero je mogoče brez pomisleka prisegati. Če se otrok igra Kristofa Kolumba na domačem bazarju in naenkrat slovesno razglasi, da je na oni strani mlake odkril Ameriko, bomo vsi razumeli šalo in je ne bomo jemali resno. Napačno pa bi bilo, če bi kar vprek zavračali vsako misel, ki jo prinaša sedanost, češ, preteklost je govorila drugače.

Bodi pogumen, prijatelj, kajti vsak trenutek ti je lahko dragocena šola, če boš znal spretno ločiti zrno od plev in plemenito rast od bujnega plevla.

„Narod, ki se bori za sebe, nemore podleči!“

Velik govor pokrajinskega vodje Bürckla.

V soboto je na velikem narodno-socialističnem zborovanju na Dunaju govoril pokrajinski vodja Bürckel. Uvodno je podal zgodovinski pregled dogodkov v zvezi s preteklo svetovno vojno, glede katere je podčrtal razliko z današnjo, da sta se namreč tedaj borili med seboj samo dve kapitalistični skupini za oblast v Evropi, dočim se danes bori narodno-socialistična nemška skupnost proti internacionalnemu kapitalizmu. Ko je izgledalo, da za Nemčijo ni rešitve, tedaj se je pojavil vodja, ki je z neizprosno bojem odstranil najprej notranja nasprotja med narodom ter ustvaril nemško narodno skupnost, nato pa je začel rušiti kos za kosom versailleski diktat.

„Najprej se vrne v naročje rajha Posarje, nato Avstrija in Sudetske dežese, roka v roki s tem bojem pa gre borba za nemški prostor, kajti zakaj naj bi bil junaški nemški narod stlačen na tako ozek in majhen prostor? Čeprav pa je vodja v svoji skromnosti nakazal meje stremljenjem po prostoru, je vendar nujno prišlo do konflikta z Anglijo, ki hoče uničenje nemškega naroda. Toda današnja razporeditev sil se močno razlikuje od one v svetovni vojni. V prvi vrsti je Rusija spremenila svojo politiko in končno javno zapustila fronto kapitalističnih držav. S poljsko vojno se je potrdil stari junaški duh nemškega vojaka in sposobnost nemškega vojaškega vodstva.

Odlučni za uspešni konec vojne pa so jasni vojni cilji. Na prvem mestu niso niti naše teritorialne zahteve, kajti razume se samo po sebi, da mora to, kar je bilo nekoč naše, postati zo-

pet naše. Važnejše je to, da postavimo kapitalističnemu redu nasproti lahko red socialistično usmerjene nemške narodne skupnosti.

Med nami so samo Nemci in izdajalci. In tako se bo moralo z njimi postopati: z Nemci kot z Nemci, in z izdajalci kot z izdajalci. Pred nami je velika borba in mi ne vprašujemo veliko, „Kaj si bil prej“, temveč, „Kaj si sedaj?“

Narod, ki se bori zase in za svoje največje dobrine, ne more nikdar podleči. Podleže samo šibkejši pred močnejšim. Največja sila sveta pa je narod, v katerem je vsak pripravljen doprinesti žrtev za drugega in v katerem velja za vse enaka zvestoba. Neomajno verujemo, da je vodja določen od Previdnosti, da iz nemškega naroda napravi nerazdružljivo skupnost in ji zagotovi prostor pod soncem“.

Izvajanja pokrajinskega vodje Bürckla so bila večkrat prekinjena z burnim odobravanjem.

7000 častniških pripravnikov pred vodjo.

Na 228 obletnico rojstva Friderika Velikega se je preteklo sredo zbralo v Športni palači v Berlinu 7000 mladih častniških pripravnikov. Vodja in vrhovni poveljnik oborožene sile je imel nanje krajši nagovor, v katerem je opozoril na dolžnosti in naloge častnika v narodnosocialistični vojski. Navajal je Friderika Velikega in njegove vojaške kot najboljše zgled vojaških kreposti. Slovesnost so zaključile navdušene ovacije vodji.

Minister Frick je govoril v Weimarju.

Ob priliki spominske slovesnosti na prvo veliko zmago narodno-socialističnega pokreta v Nemčiji, ko je sedanji notranji minister dr. Frick prevzel turinsko notranje ministrstvo, je v Weimarju govoril minister Frick in med drugim tudi dejal:

„Poznamo ozadja in vojne cilje zapadnih demokracij, ki bi želele razkosano Nemčijo in s tem uničenje nemškega naroda. Da bomo to preprečili in zmagoslavno končali vojno, bo treba zastaviti vso ogromno silo nemškega naroda. Naša zmaga je pogoj za pravičnejši mir, kakor pa smo ga imeli doslej. Hočemo nemški mir, v katerem si bo lahko vsak narod po svojih sposobnostih ustvarjal svoj življenjski prostor“.

Nevtralne države v vedno večji stiski.

Razume se, da se vse nevtralne države otepajo vsakega podjetja, ki bi jih na ta ali drugi način zavleklo v sedajno vojno. Tako so severne države kljub svojim simpatijam do Finske zelo energično odbile vsak neposreden poseg v rusko-finsko vojno in prav tako se jugovzhodna Evropa z vsemi močmi izogiba možnosti, da bi je ne zajela vojna vihra. Te dni pa je angleški mornariški minister Churchill v svojem govoru brez ovinkov pozval nevtralne države, naj se pridružijo zapadnim silam. Tudi francosko časopisje je na široko razpravljalo o tem vprašanju in je popolnoma soglašalo z angleškim ministrom, češ, da nevtralne države svoje nevtralnosti itak ne bodo mogle več dolgo ohraniti, zato da bi bilo bolj pametno, če bi se odločile čimprej za skupno fronto z zapadnima silama.

Nemški listi sedaj poročajo, da so se tem pozivom pridružile že prve groznje z gospodarskimi represalijami. Tako se je te dni bavil angleški tisk z govoricami, da namerava Romunija večji del svojega železa-jekla, in petroleja pošiljati v Nemčijo. Listi so pri tej priliki izrazili mnenje, da bo morala Anglija spremeniti svoje zadržanje napram Romuniji, če bi se te vesti potrdile. Angleški minister za blokado je v tej zvezi izrekel mišljenje, da pozna Anglija v svoji gospodarski vojni tri vrste borbe: blokado nemškega uvoza, zaporo nemškega izvoza in končno konkurenčno preplačevanje robe na trgih, do katerih ima Nemčija dostop po suhem. Obenem je ta minister izrazil mnenje, da samo z gospodarsko vojno ne bo padla nobena odločitev, gospodarski vojni se mora pridružiti zmaga orožja.

Nemški listi zaključujejo iz tega, da hočeta zapadni sili prisiliti nevtralne države, naj bi na njihovi strani aktivno posegle v borbo. Obenem pa dodajajo, da seveda Nemčija taga ne bi mogla trpeti in bo odgovorila s primernimi ukrepi, ki pa ne bodo več gospodarskega značaja.

Incident na Tihem oceanu.

Kakor poročajo nemški listi, je te dni neka angleška križarka v Tihem morju ustavila japonsko potniško ladjo „Asama maru“, ki je bila na poti iz Amerike na Japonsko in je imela na krovu 21 Nemcev. Angleži so Nemce zajeli in jih spravili na svojo križarko. Japonska vlada je zaradi tega postopka izrazila najostrejši protest in zahteva vrnitev omenjenih Nemcev. Dva dni nato pa je neka križarka ponovno preiskala drugo japonsko ladjo, ne glede na

Pehota v snegu.

Zander E.

proteste japonske vlade. Nemški listi so mnenja, da bo imelo to postopanje težke posledice za japonsko-angleške odnose.

Načrt o zavarovanju angleške vzhodne obali.

Kakor poročajo nemški listi, se bavi angleška admiraliteta z načrti, po katerih hoče vse od severne škotske obale pa do ustja Temze potegniti 48 km širok in 640 km dolg obramben pas minskih polj, s katerim bi se zavarovala varnost obrežne plovbe na vzhodni obali. Na ta način bi se glavni ladijski promet usmeril na jugozapadno obalo, medtem ko bi bila vzhodna obala dostopna samo ob ustju Temze in na severu ter v ozkem obrežnem pasu.

Teden v besedi.

Londonski radio je glasom poročila nemškega poročitelskega urada nedavno javil, da so Angleži tekem zadnjih treh mesecev zapljeno nič manj ko 25.000 za Nemčijo in druge neutralne države namenjenih poštnih pošiljk.

Kakor poročajo iz Ottave, je predsednik kanadske vlade Makenzie King v četrtek razpustil parlament. Parlament je bil razpuščen na pritisk Londona.

Vsi emigranti kakor ostali na francoskem živeli inozemci, v kolikor se še niso odzvali številnim pozivom za vstop v francosko armado, bodo klicani k naborom. Med njimi je kakih 99 odstotkov židov.

V Bernu je umrl švicarski državnik Giuseppe Motta v 68. letu starosti. Motta je bil 30 let član švicarske vlade ter 5krat ministrski predsednik.

Znani sedmograški politik Vajda Vojvod je bil imenovan za predsednika fronte narodnega preporoda. Stem se je sedmograški vpliv na romunsko politiko znatno ojačil.

Na ukaz vodje in vrhovnega poveljnika oborožene sile so prekrstili oklepno ladjo „Deutschland“, ki se je po dolgotrajnih vojnih operacijah vrnila v domovino na ime „Lützow“, ker je ime „Deutschland“ določeno za večjo ladjo.

Italijansko — grška trgovinska pogodba iz leta 1926 je bila sedaj raztegnjena na italijansko-albansko carinsko unijo.

Pri Mahmuatu v Romuniji ob izlivu Donave v morje se je pojavila velikanška, nekaj kilometrov široka in več metrov visoka ledena gora.

Visoka šola za ljudskošolske učiteljice v francoskem mestu Rumilly je v noči na sredo do tal pogorela.

V Italiji bodo od marca meseca naprej na prodaj mala letala, ki bodo sta-

la le nekaj nad 3000 mark in bodo porabna za polete do 5000 kilometrov.

Urugvajska vlada (Južna Amerika) bo vpeljala splošno vojaško obveznost, v katero bodo vključeni tudi mladoletniki od 14. do 18. leta.

Po poročilih v jugoslovanskih listih je imel sestanek romunskega zunanje-ega ministra Gafenca z jugoslovanskim zunanjim ministrom Dr. Markovičem samo informativen značaj.

Maršal De Bono se je v svojem svojstvu kot inspektor italijanskih kolonijalnih čet podal v Libijo.

Mornariški odbor Združenih držav je odobril prodajo šestereh ameriških tovornih parnikov družbi Runciman v Londonu.

Nove potresne sunke so te dni zaznamovali v Mali Aziji, ki pa niso napravili posebne škode.

Po poročilih iz Kaira je ministrski predsednik Iraka Nuri Paša izjavil, da znaša kredit za okrepitev iraške vojske in nabavo vojnih letal tri in pol milijona funtov.

Minulo soboto je preminul grški knez Kristoforos, stric kralja Jurija II., na posledicah pljučne bolezni.

V Šangahaju na Kitajskem je zmrznilo zadnje dni 800 oseb, po večini otrok. V Ameriki pa je pretekli teden zahteval mrez 150 človeških žrtev.

Novi italijanski proračun bo znašal 35 milijard izdatkov in 29 milijard lir dohodkov.

Iz naše države

Mobilizacija sil bodočnosti je narodno-socialistična rasna politika.

Ob priliki otvoritve potujoče razstave rasno-političnega urada „Nemčija mora živeti“, je govoril tudi državni glavni vodja dr. Gross, ki je med drugim dejal:

„Spopadi med narodi delajo zgodovino. Oblike teh spopadov so se spremenile, postajajo s potekom vedno intenzivnejše in zgrabijo vedno bolj zavest tudi zadnjega človeka v narodu. Prej je šel kralj s svojo vojsko v boj in doma ostali leta niso čuli nič o njem. Sedaj mobilizira tudi domovina. Ja, gre za napor ne samo vseh sedaj živečih sil ampak tudi za napor vseh sil bodočnosti, in ta mobilizacija sil bodočnosti je narodnosocialistična rasna politika. — Za izvršitev naših nalog v notranjosti države se bomo morali v bodoče posluževati tudi drugorodnih delavcev. Zaradi tega pa je potrebno, da se nauči Nemec s tujim delavcem pravilno ravnati. Tuji delavec je tovariš, a nikoli človek, ki spada k našemu narodu. Manjšinsko vprašanje je podobno določeno.“

Po temeljitem razmotrivanju o poteh, ki jih bo hodila narodnosocialistična rasna oziroma plemenska politika, da zboljša nemški narod v njegovem plemenskem obstoju, je dr. Gross nadaljeval: „Zadnji izvor moči vsakega naroda je v dednih vrednotah krvi in rase. Zato je postavil vodja na stran obrambne politike, ki zasigura samo zmago sedanosti, rasno in populacijsko politiko, s katero bomo izvajali tudi zmago bodočnosti.“

Najemniška zaščita raztegnjena.

Za čas vojne veljajo predpisi o najemniški zaščiti za vsa stanovanja in tudi za vse obrtne lokale. Najemniška zaščita se raztegne tudi na stanovanja v novih hišah in na stanovanja za hišnike, ki so bila do sedaj po zakonu izvzeta od te zaščite. Enako so po novih

predpisih zaščiteni tudi vsi podnajemniki, ki imajo lastno gospodinjstvo ali lastno opravilo. Da se olajša možnost podnajemništva, sme hišni gospodar najemniku v bodoče zabraniti dovoljenje samo iz posebno važnih razlogov. Odgovor je mogoča samo še, če kdo ne plača stanarine ali pri plačevanju zaostane. To pa iz razloga, ker mora tudi hišni gospodar izpolniti vse obveznosti kot so davki, obresti, občinske doklade in drugih več. Zato sprejmejo družinski člani vojaških udeležencev z družinsko podporo tudi doklado za stanariño. Najemniki obrtnih lokalov pa smejo zaposliti državo za stanarinsko podporo, če dokažejo, da se je vsled vojne njihova dohodnina občutno zmanjšala.

Iz protektorata.

Zadnji teden je izšel prvi časopis protektoratske vojske. V prvi številki izražajo najvišje osebnosti češkega javnega življenja svoje mnenje o nalogah dovoljene češke vojske. Na uvodnem mestu je zapisal predsednik dr. Hacha: „Vladna vojska je važno poročilo za ohranitev reda v notranjosti protektorata, in sicer reda, ki je za nadaljni kulturni in gospodarski razvoj našega naroda danes dvakrat potreben“. Ministrski predsednik Elias pa pravi med drugim: „Vladna vojska ima nalogo, da sodeluje pri vzdrževanju reda in varnosti; je eden simbolov naše samouprave“. Najbolj razmotriva o nalogah in o sestavi protektoratske vojske seveda njen poveljnik general Eminger. V tem svojem razmotrivanju pravi, da je češka vojska glede svoje sestave nekaj čisto svojevrstnega — ni ne sestavljena po načinu splošne vojaške obveznosti in tudi ne po načinu milice, kajti ima naloge, da varuje domovino. To varstvo je prevzela nemška vojska. Samo tisti, ki odslužijo daljši rok, se sprejmejo tudi v nemško vojsko.

Proračun prestolice Prage za leto 1940 predvideva med drugim 600.000 kron za socialno delo in otroško oskrbo Hitlerjeve mladine, 2.400.000 kron za gradbo vzornih domov in dveh novih nemških mladinskih domov. V načrtu je nadalje gradba mladinske kočice na kakem otoku Voltave. Dela se tudi na tem, da se prevzame nemško šolstvo v mestno upravo in je za otvoritev nemških šol v treh nadaljnjih mestnih okrajih namenjenih okroglo 11 milijonov kron.

Iz Generalne gubernije.

Istočasno z uredbo o sovražnem premoženju je pooblaščenec za štiriletko, generalfeldmaršal Göring, izdal tudi odlok o zavarovanju premoženja nekdanje poljske države. Po tem odloku se zavaruje celotno premoženje in nepremično premoženje dosedanje poljske države z vsemi pritoklinami. Istotako se zasužurajo tudi vse terjatve, udeležbe, pravice in kakršnekoli zahteve. V svrhu zavarovanja se vse to premoženje zapleni.

V Krakovi je zadnji teden začel s svojim delom urad za nadziranje cen. Vse trgovine za blago, obuvalo in usnje so zaradi tega za nekaj dni zaprte. Generalni guverner dr. Frank izvaja to akcijo z vso odločnostjo, da odstrani iz gospodarskega življenja vse špekulante, ki se skušajo na račun ubogega ljudstva obogatiti.

Vesti iz Jugoslavije

Ob tretji obletnici pakta o večnem prijateljstvu z Bolgarijo.

24. januar je jugoslovanska in bolgarska javnost obhajala v znamenju pred tremi leti podpisanega pakta o večnem jugoslovansko-bolgarskem prijateljstvu. Bolgarski ministrski predsednik Kiosevanov je ob tej priliki naslovil na jugoslovanski narod posebno poslanico, v kateri naglašala, da je pakt odstranil vse nevarnosti v medsebojnih odnosih bratskih narodov, jih zboljšal v njihovih temeljih in s tem v veliki meri doprinesel k utrditvi miru na balkanskem polotoku. V sedanjem trenutku preizkušnje se bo pomen jugoslovansko-bolgarskega prijateljstva še povečal. Z ozirom na prisrčne medsebojne odnose lahko bolgarski in jugoslovanski narod z zaupanjem gledata v prihodnost. Podobno izjavo je podal tudi jugoslovanski zunanji minister dr. Cincar-Markovič. — V Beogradu in v Sofiji pa so na dan obletnice imele svoje občne zbornice jugoslovansko-bolgarske gospodarske ustanove.

Rušilec „Ljubljana“ se je potopil.

Jugoslovanski rušilec, ki je pripadal edinici „Beograd“ in „Zagreb“ je pri Šibeniku zaradi viharja zadel ob pečine

Dodlistek

Ferdinand Goetel:

Sredi stepe.

(3. nadaljevanje.)

„Lepa reč! Vrag ve, kam so izginiti?“ je rohnol kmet in hodil sem in tja pred kuhinjo. Čez hip pa je s hitrimi koraki odšel v notranjščino taborišča.

„Oh, lopov! Da bi ga strelal!“ je zaklel Sabo. „Kaj dela tu ob tej uri!“

„No kaj! Vohuni, ali pa hoče kaj ukrasti.“

„Lazi okrog kakor šakal.“

„Ovadi! Nas pa bo spet joj!“ se je oglasil nekoliko glasov.

„Kaj zato! Naj nas le ovadi! Niklas, pripoveduj dalje!“

„Genovefa je bila torej prepuščena na milost hudobnim ljudem. V hiši je bil neki lopov, ki se je bil izmazal iz vojske. Ženska je bila mlada in lepa, premoženje veliko. Moglo bi se zgoditi, da bi se mož ne vrnil z vojske, a četudi bi se vrnil, kaj zato! Prav ima zmerom tisti, ki vse pobere. Ta človek ji torej ni dal miru ne podnevi ne ponoči. Pesarila je možu pisma, a pošta ni prihajala na fronto. Bila je silno nesrečna,

kajti čutila je, da bo dobila otroka. Saj veste, koliko nege potrebuje ženska, kadar se znajde v takim stanju. Hotela bi imeti poleg sebe kar vse svoje drage.

Ali vojska se je precej zavlekla, čeprav so po vaseh in domovih toliko govorili o miru. Naposled so ji povedali, da je mož na vojski padel ali pa morebiti brez sledu izginit. Jaz mislim, da je to vseeno. Pa takšna ženska se oprime vsake bilčice upanja. Kaj pa naj stori, revica? Zatorej se ni vdala niti zdaj. Ko se je ta lopov naposled prepričal, da zlepa pri njej nič ne opravi, ji je vzel premoženje ter jo spodil od hiše. Šla je in hodila čisto sama. Nihče ji ni pomagal, zakaj vsakdo je imel svoje skrbi zaradi vojske. Prišla je v pustinjo, v nekako stepe, sem hotel reči, v gozd. Tu si je z lastnimi rokami zgradila kočico. Iz zemlje, trave in protja. V kotu je bilo neveliko ležišče...“

A tedaj je Niklasovo pripovedovanje znova prekinil vrišč, ki se je naglo približeval kuhinji. Sklenjene glave zbranih so vtrepetale in se strahoma obrnile proti vratom. Ta in oni je skočil pokonci.

„Sedite,“ je siknil Sabo, „zdaj je že vseeno. Naj konča!“

„Tako bo konec!“ je glasneje in z rahlo vznemirjenim glasom nadaljeval Niklas. „Torej v tisti, na hitro zmašeni luknji sredi pustinje, nu, prav takšni kakor so naše, je nekega mrzlega dne, ko je s polja naletaval dež in sneg, čisto sama in od vseh zapuščena,“ govoril je vedno glasneje, hotel preglušiti hrušč, ki so z njim od zunaj razbijali po vratih, „rodila sina.“

Tedaj je s treskom odletel privzdignjeni zapah in na vratih, ki so se bila na stečaj odprla, se je prikazalo nekoliko vojakov.

„Imenovala ga je Schmerzenreich!“ je končal Niklas in se dvignil. Vsi ujetniki pa so se v polkrogu postavili okrog ognjišča, da bi pred očmi jeznih paznikov zakrili ščetinasti klobčič, ki je počival v kuhinjskem pepelu.

Drugega dne sta Sabo in Niklas romala za en teden v taborisko ječo, vsemu taboru pa je bilo prav za toliko časa prepovedano hoditi v vas ali na polje. To je bila drakonična kazen glede na to, da je šlo tu le za ubogo sčene, ne pa za kako zaroto ali upor, kakor je hotel uradni protokol. Seveda je bilo težko napisati protokol drugače, ker pri zasliševanju ni nihče dosti prepričevalno povedal, kaj je bilo

prav za prav vzrok tajnega sestanka... Zbrali so se kar tako... Niklas je pripovedal pravljice... takile stari fantje.

Tako je moral naposled celó dobrodušni pijanec, višji paznik, pristati na strogo odmero kazni. Ko je zadostil pravici, se je od žalosti napil. Prvikrat se je v njem omajala vera, da se naposled tile ujetniki prav nič ne razlikujejo od vseh drugih ljudi.

Tabor pa je odgovoril na prisilna sredstva s trdovratnim žalovanjem. Res ni nihče hodil v vas, a še manj v odljudno stepe. A imeli so vendarle pravico hoditi, vsakdo se je zvečer lahko ustaval na cesti in pomislil: šel bi tja, če bi imel za kaj. Ali: dovolili ste, pa vendarle ne grem. Kaj so imeli od take prepovedi? Nič drugega, kakor da se jim je žolč razlival. Storili so to samo zato, da bi jih čimprej spravili v grob.

A kaj so napravili šele z Niklasom... Petdeset let je živel, da je moral naposled v ječo.

V obdobju splošne dušne potrnosti, ki je zavlada v taboru, se je samo eno bitje počutilo dobro in brezskrbno.

To je bil Schmerzenreich.

(Dalje sledi.)

in se takoj potopil. Rušilec je bil zgrajen lani v domačih ladjedelnicah in je imel 1500 ton. Posadka razen strojnega inženjerja je bila rešena. Ker se nahaja ladja samo nekaj metrov pod morsko gladino, jo bodo lahko dvignili in popravili.

Jesenice dobijo še eno visoko peč.

Kranjska industrijska družba name-rava letos zgraditi še eno visoko peč na Jesenicah. Dovoljenje za gradnjo te peči je ministrstvo že podpisalo. Poleg tega bo Kranjska industrijska družba razširila svoj delokrog in bo zgradila nova tovarniška podjetja v notranjosti države, verjetno v Bosni.

To in ono. — Ministrski predsednik Cvetkovič je sprejel zastopnika jugoslovanskih Nemcev dr. Hamma in se z njim dalje časa razgovarjal o zahtevah jugoslovanskih Nemcev. — Agencija Avala zanika vesti inozemskih listov o pristanku jugoslovanske vlade za prehod tujih čet preko jugoslovanskega ozemlja. — V Ljubljani so imele te dni jugoslovanske gospodarske zbornice pod predsedstvom Ivana Jelačina konferenco o perečih vprašanjih. — Pri Solinu so pričeli graditi cesto, ki bo vezala Split s Sarajevom. Cesta bo široka 8 metrov. — Mariborčani so lani izpili za 26 milijonov dinarjev alkoholnih pijač, za katere je dobila mestna občina mariborska 2.687.600 dinarjev trošarine. — Ptujčani so leta 1939 pokadili za 6.071.000 dinarjev cigaret. — Trgovina z dalmatinskimi vini se je zadnje mesece zelo poživila. Cene vina še niso ustaljene, gibljejo se med 3.10 do 4.70 dinarjev za liter. Izvoz vina je precej živahen, vendar pa izvažajo samo boljša vina.

Le predi dekle, predi . . .

Pridelovanje preje in platna je bilo nekoč med Slovenci priljubljena in koristna domača obrt. Žene in dekleta so s posebno skrbjo in ponosom gojile laneno posevke. Potek pridelovanja od pletve pa tja do preje je prepredala nit sanjivosti in ljubezni. Saj je žena vedela, da pripravlja svoji družini preprosto, a čedno oblačilo za delavnik in praznik. Dekle pa se je s toplimi čustvi predla tanke nitke za poročno balo. Skrinja belega platna je bila ponos kmečke neveste. Narodna noša Podjunčanke je bila ukrojena iz tenčine. Domače platno je dalo dragoceno posteljino. V platnene prtičke so vezle ženske roke prelepe narodne vzorce v pestrih barvah in tako ustvarjale prave umetnine v okras domači hiši. Skratka: platno je dalo podlago za mnogolična, prelepa ročna dela; na platno sta dekleta in žena izlivali svoja srčna čustva.

O kolovratu je rasla kmečka kultura. Staro in mlado, dekleta in fantje, so se zbirali na prejah, zdaj pri tej, zdaj pri oni hiši. Dolge zimske večere so brneli kolovrati in motovila. Fantje so predicam svetili z gorečimi treskami, vsak svoji sosed. Družba je veselo prepevala stare ljudske popevke, pripovedovali so si pravljice in pripovedke, doživljaje na žegnanjih, svatbah in romanjih, povedali so si stare modre izreke, si stavili uganke in obirali ženine in neveste v sosednji in deveti fari. Večkrat je prejo obiskal vaški ali popotni godec in šaljivec, kar je pomenilo družbi posebno važen dogodek. V bolj naprednih hišah se je med brnenjem kolovratov oglašil bravec Mohorjeve ali druge lepe knjige. Tako so se spletale nitke od srca do srca in stkala se je na teh večerih dragocena vaška skupnost in vzajemnost. Večeri preje so končali navadno z imenitno večerjo.

Fantje so nato radi pospremili predice na njihove domove, navihanci pa so se poskrili za vogale, plotove, kamorkoli in igrali strahove. Iz nočne tišine se je zaslislal marsikateri krik groze, ki pa se je kmalu spremenil v razposajen smeh.

Častitljivi tkalecvi stol poznate. Po naših krajih je teh še lepo število, le tkalci izumirajo. Naš sosed, kočar, je bil tkalec. Otroci smo ga radi obiskovali. Kadar je snoval niti, nas je povabil na vreteno in vrtelo nas je do

sitega. Ure in ure smo sledili s široko odprtimi očmi čolničku, ki je neprestano plul med nitkami; stari očka pa je navijal platno na vijak. Ko je tkalec platno dogotovil, ga je ponosno prinesel gospodinji, a zato je dobil od nje debelo klobaso. Stari tkalec se je iz hvaležnosti in veselja navadno kar razjokal.

Naš vaški tkalec je že davno izdihnil. Smrt ga je pobrala kar ob njegovem stolu, kjer je prebil večino svojega življenja. Njegov tkalski stol je odromal v drugo vas, lesena kočja je pogorela, stara obleka iz platna pa je pri nas še danes v časteh.

Čirom naše zemlje

Kovarjev Miha.

Zadnič, ko sem šov v mesto, sem še enga znanca srečav. Prijazno ga dregnem z nogo, da se je zbudu. Prjatu, kako pa ti sem prideš? Ja, veš, — je spravu pomalem iz sebe, včeraj je biv moj god . . . sem pa tako zmartran . . . tu sem vidu dva telefonska droga . . . sem se pa na ta napačnega naslonu. Še nekeje je jeclov, pa ga nisem hotu poslušat. Tropo šolarjev, ki se je okrog nje-ga nabrava, sem še spravu seboj. Kakor da bi med škorec zašov, tako je ropotava in žgolava ta majhna šolarska drobnat okol mene. Kar naenkrat slišim zraven sebe en tenek glasek: „Vi, gospud pavr! Jas in moj oče vse veval!“ Pogledam to majhno ščene, ki je drobnevo zraven mene, kakor da bi dve skuti eno na drugo postavu. „Če že vse veš“, sem djal „pa povej, kje je Grintovc“. — „To je ena tistih reči, ki jih ve moj oče“. „Fantek“ sem ga nato še barav „kaj pa boš, ko boš velek?“ „Nič — Nič?“ „Zakaj pa to,“ — „Zato, ker nisem fantek, sem le punčka“. Miha, Miha, sem žinjav sam pri sebe, kaj bo s teboj, k že take učenjake ne pogruntaš več.

Kadar jas v mesto pridem, mi kar lasje pokonci lezejo. Posebno kadar zagledam tistega policaja, ki tam na sred ceste stoji in z rokami maha. Ko b jas tam stav, me že davno povozjo in še zaprejo povrh. Okol Lintverna je najboljš nevarno. Lansko leto sem tam postajov, pa me je kar en kolesar povozu. „Al ne znate zvoniti“, sem ga kojpada nahrulu, ko sma vstava; ta smrkovc je pa čisto mirno pobrav svoj filiči-pe: „zvoniti že znam, zvoniti“, je reku, „al pa vozit še ne znam“. Kaj pa sem hotu . . .

To bart sem imel pa tolik za upravit, da nisem utegnu tam postajat. Od sam-ga čakanja so me že nog bolele. Ker sem biu že nnav žejen, sem stopu v en pajzle na en vrček piva. Zraven mene je en gospud brav cajtenge. Še takrat jih ni spustu spred oči, ko je segu z eno roko po vrčku in napravo en požirk. Jas sem mu seveda, po stari navadi, žele-v. „Na zdravje!“ Bulil je nakrej in čez nekaj časa spet seže in se napije, jas pa spet „Na zdravje!“ Moralo pa je bit v cajtengah nekaj razburljivega, ker je kmalu nato spet zgrabu za vrček. „Na zdravje!“, sem mu prav prijazno še v tretjič reku. Takrat pa skoči in zavpije: „Dejte že enkrat mir s tistim vašim „Nazdravje!“ „Oprostite“ sem mu reku, „saj to je vendar moj vrček!“ Vzel je cajtenge in sede v drugi mizi.

Izpiv sem, kar mi je dobrohotni gospud še pustu v vrčku, in jo potem ubrav spet pruti domu. Grede so mi še rojile misli po glavi o navadah in raznih takih stvarah.

Mednarodne tekme v Beljaku.

Zadnje nedeljo so bile zaključene mednarodne zimske sportne tekme, ki so se vršile na novem „Hubert Klausnerjevem tekalšču“ v Beljaku. Vse polno nemških in tujih gostov se je zbralo ob tej priliki v Beljaku, tujih tekmovalcev je bilo iz Jugoslavije 18, ki so bili posebno prijazno sprejeti. V vseh vrstah tekme je zmagala Nemčija, vendar so tudi jugoslovani dobro odrezali. Posebno v specialnem skoku so imeli jugoslovanski gostje sijajne uspehe. Tako je dobil drugo nagrado za Nemcem Höllom iz Mallnitsza Slovenec Karl

Zadnja leta je ta obrt ali boljše — smisel za domače platno vidno opadal. Stroj je nadomestil človeške roke, naravne sile so dajale poceni delovno moč, umetna svila pa je zatemnila veljavo dragocenega, domačega platna. Toda resna sedanjost nas zopet vodi nazaj k častitljivemu kolovratu in tkalskemu stolu. Zakaj bi jima ne postali dobri prijatelji, saj kolovrat in tkalski stol sta pomagala tkati našo častitljivo kmečko kulturo. Dekleta, kolovrat in platnena obleka sta lahko tudi danes vaš ponos. Fantje pa tudi še danes radi pojo: „Pojdem na prejo, kot ptiček na vejo . . .“.

Klančnik, tretji je bil Lukeš iz češko-moravskega protektorata, potem pa se vrstijo od 4 do 8 sami Jugoslovani. Kot najboljši v specialnem teku in v skoku je prejel nagrado vodje Nemec Gregor Höll, ki je s 67,5 metri izvršil tudi najboljši skok dneva. V teku je bil prvi Nemec Vincenc Demetz, Jugoslovani pa so zasedli s svojim državnim prvakom Francetom Smolejom 7. mesto. Zmagovalec in prvak Vzhodne marke za leto 1940 pa je postal H. Lantschner. Delitev nagrad je izvedel okrajni vodja smučarstva Bildstein ob navzočnosti najvišjih zastopnikov stranke, države, vojaščine ter inozemskih zastopnikov. Ob koncu je spregovoril predstavnik jugoslovanskih tekmovalcev ter se v slovenskem in nemškem jeziku zahvalil za prisrčen sprejem.

Achomitz — Zahomc. Kakor smo že pred kratkim poročali, so bili naši fantje dobro pripravljani na „zape-njalco“, in vendar so nam odpeljali Draščani vrlo Potočnikovo Tarino. Kaj smo tudi hoteli, ko jih je prišlo iz Drašč zadnje nedeljo kar pet sani, da jo slovesno odpeljejo. Kljub temu, da smo Zahomčani „kvncelni“, smo se vendar postavili v bran in zaprli z rdečo vrvjo pot iz vasi. Po stari navadi smo stavili Draščanom tudi uganke, kajti le kdor jih zna rešiti, sme preko „mute“. Po dolgem prerekanju smo se zmenili za štirideset mark in odstranili zapreko, da so lahko odpeljali nevesto ob spremstvu naših vaških deklet pred poročni oltar in od tam na njen novi dom. Nekdanji izvrstni igralci želimo, da bi se kot vestna gospodinja tudi na novem domu počutila kar najbolj srečno.

St. Margarethen am Töllerberg — Šmarjeta pri Velikovcu. Najprej še kratek pogled nazaj v staro leto! Če je v zadnji številki našega lista važen-berška kronika vedela poročati o rekordnem številu rojstev, tedaj smo Šmarječani brezdvomno največ prispevali k tej razveseljivi občinski statistiki. Pri nas si je namreč v preteklem letu rodilo 29 otrok; pri tem so izvezli otroci, ki so se rodili našim materam v celovski porodišnici, odkoder nam je Ilkartova mati pripeljala na dom kar krepka dvojčka, Andreja in Eriko. Pokopali smo samo 9 faranov, 5 odraslih in 4 otroke, zakonski stan si je izbralo 8 parov. — V novem letu pa so že trikrat tužno zapeli zvonovi ter nam najprej oznanili, da se je kot prvi v tem letu poslovil od nas za vedno Jurij Goll, delavec v trušenjskem gradu, teden navrh pa Celestin Majer, bivši p. d. Habernik, ki je zadnja leta, odkar mu je pogorelo posestvo, ravno tako preživel v gradu. Predzadnje nedeljo pa nas je presenetila vest o nenadni smrti dobre, vzgledne krščanske Harnikove matere. Šla je na obisk k svojim znancem v Hrenovče, se zmrazilo, hudo obolela ter sprevidena zaspala v Gospodu, ne da bi se mogla še povrniti na svoj dom. Dolga vrsta pogrebcev jo je spremljala k zadnjemu počitku. Žalujemočim zaostalim naše najiskrenejše sožalje! — Malo pozno, a vendar je treba omeniti tudi naše kolednike, ki so nas po hišah in v cerkvi razveselili s staro slovensko kolednico: „Čakali smo novega leta, čast, hvalo mi dajmo Bogu, t' staro je že minulo, nazaj ga nikol več ne bo! Pomisli, koliko prijateljjev leži na tem žegnanim britofu, so lani na d'nešnji dan z nami z veseljem obhajali se!

Rinkenberg — Vogrče. K večnemu počitku smo položili Valentina Mikla-viča. Bil je že precej v letih, a vendar do zadnjega poln dobre volje. Kot star lovec je znal pripovedovati družbi, bodisi doma ali v gostilni, vedno zanimive zgodbe, in sicer na tako svojstven način, da je bilo ob njem povsod polno smeha. Po pravem poklicu je rajni bil tkalec. Gospodinjam od blizu in daleč je tkal izvrstno domače platno in ga bodo zato hudo pogrešali. Dolgoletnemu naročniku našega lista in zvestemu rojaku želimo sladko spanje v domači zemlji.

Koroški drobiž: Italijanski državljani nemške narodnosti, ki stanujejo na Koroškem in želijo zaprositi za nemško državljanstvo, morajo poslati tozadevno prošnjo z vsemi potrebnimi listinami na okrajnega glavarja svoje-ga bivališča. — Uredba o policijski uri, o kateri smo že poročali, je stopila z 22. t. m. tudi na Koroškem v veljavo. — 31. jan. je imel v Celovcu violinski koncert svetovnoznani češki virtuoz Vasa Prihoda. — Urad za zemljiški davek (Landesabgabenamt) v Celovcu se je preselil v nekdanje Marijanišče (Velikovaška cesta 18). — V Celovcu so ujeli nevarnega vlomilca J. Hofbauer. Na vesti ima več vlomov okrog Vrbskega jezera in v okolici Celovca. — V bližini Gospe Svete so našli ob železniški progi neznanega mrtvega moškega. — Vsled slabega dimnika je nastal 26. jan. v znani Celovski knjigarni Kollitsch požar, ki so ga udušili gasilci po težkem naporu. — V Selah so položili k zadnjemu počitku Marijo Travnik s Srednjega Kota. Rajna naj počiva v miru!

Naša prosveta

Preljubo veselje, o j kje si doma . . .

Največje veselje v družini so gotovo naši malčki. Kdo ne bi bil vesel mladega življenja, ob katerem zaživimo tudi sami spet minulo otroško dobo! Kdo ne bi bil srečen ob smehljajočih se obrazkih in ne bi rad odgovarjal na stotera vprašanja, ki jih razberemo z oči in z ust naših malčkov? Vsi se jih veselimo in jih imamo radi, a le čisto se premalo zavedamo svoje vzgojne naloge. Danes bomo govorili o naših najmlajših, katerim posvečamo v naših domovih vse premalo pozornosti. Morda si mislimo, da pri teh vzgoja še ni tako važna, saj so še tako obvarovani v okrilju matere, da se nam ni treba preveč brigati zanje. In vendar ima ta doba zelo velik vpliv na celo njihovo poznejše življenje. Je to doba, ki jo imenujemo otroški paradiz. Da bi ga ohranili našim malčkom v lepem spominu za vse življenje, hočemo spregovoriti le nekaj misli.

Gotovo je pravilno, da so otroci na svoj način soudeleženi pri vsem, kar se tiče družinske skupnosti, družinskega veselja in žalosti. To se pravi, da nikakor ni potrebno, da bi jim dali čuti-ti tudi svoje vsakodnevne skrbi, trpljenje in žalovanje. Da je oče zunaj na fronti, da je mati bolna in da imajo starši v sedanjem času posebno veliko dela, to smejo in morajo vedeti vsi naši malčki; treba je, da tudi oni na svoj način doživljajo čas in narodno občestvo. Da pa bi seznavali svoje otroke z vsako malenkostno skrbjo, z vsako neprijetnostjo in vsakim poklicnim in gospodarskim razočaranjem, to pa bi bil znak brezobzirnosti in grdega egoizma odraslih. Vse matere in vsi očeti, ja vsi odrasli smo ene misli v tem, da je veselo in srečno preživeta mladost največji zaklad, ki ga more dati starejši rod doraščajočemu mlademu življenju. V otroških letih zamujeno priučenje tujih jezikov ali drugih koristnih stvari se da tudi v moški dobi še popraviti, marsikaj nadomestiti se da, le mladost na pride več nazaj. Če je bila jasna, izžareva svojo toploto luč in svojo moč tudi še pozneje v najtemnejše ure; če pa je bila težka in trda, potem obsenči pozneje nek tesen in temen občutek tudi najsvetlejši dni. Seveda srečna otroška doba ni mehkužno in razvajeno otroštvo, ki škodljivo

vpliva na razvoj otrokovega značaja; vesela otroška leta nimajo nič opraviti z denarjem, z bogato pogrnjeno mizo in z bogatimi darovi ob božiču in ob godovih, nima nič opraviti z izpolnjevanjem vsake želje in odstranitvijo sleherne ovire. Sončne otroške dni doživljati se pravi: rasti in čutiti ljubezen, razumevanje ter zaupanje svojih staršev, svojih bratov in sestra. Doživljati brezskrbne otroške dni pomeni, da otrok ni izpostavljen samovolji sočloveka in da ne stoji napram skrbem in težkočam vsakdnevnega življenja brez obrambe, tako da se njegove odporne sile enako nemoteno razvijajo.

Kje je sedaj meja med ponehkuzenjem in obvarovanjem škodljivega obteževanja, med vzgojo k neživljen-skosti in odstranitvijo temnih, poniževalnih doživetij? V tem, kakor v tisočih drugih vzgojnih vprašanjih, se smemo zanesti brez skrbi na otroka, če je telesno in duševno zdrav. Če otrok vpraša, mu odgovarjamo brez izmišljotin in olepšavanja, brez nevarnega pridržka: tega še ne zastopiš! Če otrok nič ne vpraša, ga pustimo pri miru ali pa ga kvečjemu na lep način napeljujemo k temu, da bi vprašal. Vendar se da to lažje svetovati kot napraviti; ni pa tu enotnega pravila.

Brez pridržka je treba priznati, da vsak človek potrebuje nekoga, katere-mu lahko potoži vse svoje skrbi, svoje trpljenje in svojo žalost. To je nekaj čisto naravnega, tudi za očeta in mater. Kar pa ni prav, je to, da starši svoje malčke vklepajo v svoje vsakodnevne težave. So ljudje, ki očitno ne prenesejo veselih obrazov okrog sebe, če so sami potrti in polni žalosti. Zdrav človek pa išče tolažbe in razvedrila v svojih skrbeh ravno v veselih otroških obrazih in zajemlje iz otroške prostodušnosti novih moči v svoji zagrenjenosti in se varuje, da bi motil otrokov življenski pogum. Obstojta namreč gotova disciplina žalosti, skrbi in jeze, ki mora pred otroškim srcem obstati. Ni treba, da otroci vse vedo, ampak samo to, kar se njih tiče; kaj je to, nam povedo njihova vprašanja „kaj, kje, kdaj, zakaj?“, nam povedo tudi vesele otroške oči in smehljajoči se obrazi. Ne obtežujmo pa otroških src, ne uničujmo otroškega paradiza! Zavedajmo se, da je resnica Slomškove udomačene pesmi predvsem od nas odvisna: „Poslednjič veselje še le zasledim, Na vaško ledinco pridirjam za njim; Glej tamkaj z otroki prijazno igra, jim kratek čas dela, pri njih je doma“.

Društva pozor! Vedno zopet se dogaja, da se prireditve ne javijo pravočasno. Zato opozarjamo, da je treba vsako prireditev in večji sestanek, ki se imata vršiti v prvi polovici meseca, javiti vodstvu stranke vsaj do 25. predhodnega meseca, vsako prireditev v drugi polovici meseca pa vsaj do 10. tekočega meseca. Za dovoljenje se prosi samo okrajno glavarstvo in sicer vsaj 10 dni pred prireditvijo.

Občni zbor društva „Dobrač“ v nedeljo, dne 21. t. m., je bil veličasten dokaz, da hočejo tudi Brnčani še naprej gojiti slovensko prosvetno delo. Sicer v svojih poročilih niso mogli pokazati na večje prireditve in manifestacije društvenega delovanja, a nastop pevcev je najjasnejše pričal, da se še vedno zavedajo, kje je njihova moč. Brnški pevski zbor pod vodstvom njihovega izvrstnega pevovodje se namreč tudi danes še lahko ponaša, da je prvi in najboljši zbor na Koroškem. Zato pa je tudi dejal zastopnik S. P. Z. v svojem govoru: „Največji naš zaklad je naša narodna melodija! Naša pesem je naša moč! O njej govoriti na Brnci je prav za prav odveč; saj ima njena slava ravno na Brnci svoj izvor in ste v prvi vrsti Vi, Brnčani, nesli njen sloves tudi preko meja v Slovenijo, v ostali slovanski in v vesoljni kulturni svet! Zato jo gojite z ljubeznijo in navdušenjem tudi v bodoče, kajti dokler bo na Brnci živela naša krasna slovenska pesem, tako dolgo bo živel naš rod tudi tod še naprej svoje lastno, pristno slovensko kulturno življenje!“ Prepričani smo, da bo društvo pod vodstvom korajžnega Francija postalo še bolj

živahno in da bo s svojim delom kar najčastnejše zastopalo spodnjo Zilo.

Prireditve slov. kult. društev: V nedeljo, 4. februarja, uprizori ob 3. uri popoldne društvo „Njiva“ v svojem društvenem domu v Doberli vasi dve igrici in sicer „Županovo Micko“ in šaloigro v enem dejanju „Kolažna“. — Isti dan uprizori šentvidška „Danica“ ob 2. uri popoldne pri Voglu v št. Primožu igro „Ubogi samci“. — Na **pustni torek prireditve Glinjsko slov. kult. društvo** z abavnimi večer pri Cingelcu na Trati. Na programu so šaljivi prizori (Izgubljena stvar, Opeharjeni žid), petje dekliskega zbora in solospeli s spremljevanjem na citre. Kdor se hoče nasmejati, bo prišel!

Nase gospodarstvo

Umetna gnojila.

1. Dušična gnojila.

Kakor so za človeka najpotrebnejša hranilna snov beljakovine, tako je najvažnejša hranilna snov za rastline dušik. Rastlinske korenine ga srkajo iz zemlje največ kot soliterno kislino (Salpetersäure), manj kot amonijak. Dušik vpliva zlasti na razvoj in rast zelenih delov, t. j. listov in mladega steblovja. Tako že v mladosti okrepi rastlino, da se pozneje lažje razvija in bogateje obrodi.

Dušik je v gnojilih v različnih oblikah, toda rastline ga najraje uživajo v soliterni kislini. Kot neposredno gnojilo služijo izmed umetnih gnojil samo solitri, ostala gnojila pa morajo spremeniti svoje dušične spojine šele v to obliko. Zato učinkuje na pr. čilski soliter hitro, žveplenokisli amonijak bolj počasi, še počasneje apneni dušik in najbolj počasi rožena moka. Prva tri se pridelujejo iz rudnin, zadnja pa je organskega izvora.

Čilski soliter (Chile Salpeter), to je najstarejše in najbolj znano dušično gnojilo, je rudninskega izvora in se pridobiva v državi Chile v južni Ameriki iz rude „kalis“. Vsebuje 15—16% dušika v obliki solitrne kisline, zato hitreje učinkuje. Podoben je kuhinjski soli, rad se navzame vlage in se rad topi zato ga hranimo na suhem in zračnem prostoru. Če je vlažen, ga pred uporabo osušimo in zdrobimo kepe. Dobro je tudi, če ga zmešamo s pepelom ali peskom, da lažje trosimo. Najuspešnejše ga uporabljamo pri že rastočih rastlinah, ker začne takoj delovati. Posebno prikladen je za gnojenje mladih setev, zlasti zgodaj spomladi, dalje rastlin, ki rabijo mnogo dušika, posebno dobro ga izkoristi pesa. Za ajdo pa ni, ker zavlačuje zoritev do jesenskih slan. Preveč naenkrat ga ne smemo trositi, ker ga voda izpere v spodnje plasti.

V novejši dobi izdelujejo tudi razne umetne solitre iz zračnega dušika, zato je uporaba naravnega solitra manjša.

Žveplenokisli amonijak ima 21% dušika, ki se mora v zemlji spremeniti v solitrno kislino, da ga rastlina lahko zaužije. Trosi se lahko kakor sol, v vodi se hitro topi, toda ne navzame se vlage. V zemlji deluje nekoliko počasneje, kot čilski soliter, zato ga zemlja rajši pridržuje.

Apneni dušik vsebuje 15—22% dušika v obliki strupenega cianamida, ki se polagoma pretvarja v amonijak in končno v solitrno kislino; zato je njegovo delovanje počasno. Ker škoduje mladim rastlinam, ga priporočajo podorati 10—14 dni pred setvijo, da se ta čas v zemlji spremeni v neškodljivo obliko. Apneni dušik je strupen črn prah, ki škoduje očem in drugim nežnim človeškim organom. Zato ga obdelajo z oljem, da je manj jedek in ga dajo v promet kot oljeni apneni dušik. Izdelujejo ga tudi že v zrnati obliki, da se lažje trosi in je manj škodljiv. Zaradi njegove redkosti ni prikladen za gnojenje rastočih rastlin, ker jih osmudi, pač pa ga trosijo po zapeljenem žitu ob rosi, da pomori plevel, žitu pa ne škoduje.

Precej učinkuje v njem tudi apno, ki ga ima do 60%; zaradi njega je po-

sebno uporaben za težka tla, na katerih ne naredi skorje. Na zelo suhi pešeni in močvirni zemlji prav slabo deluje, ker primanjkuje v njem koristnih, talnih bakterij.

Roženo moko izdelujejo iz kopit, parkljev in rogov, ki jih tovarne za klej ne morejo drugače uporabiti. Dušika je v njej 12—14% v obliki težko topljivih beljakovin. V zemlji počasi deluje, zato je pa njen učinek dolgotrajen. Gnojenje z roženo moko se pozna še po šestih letih.

Prihodnjič pa bomo razpravljali še o ostalih umetnih gnojilih.

Čebula proti prehladu in kašlju. Čebula in česen sta sicer začimbi, ki pa sta izredno lahko prebavljivi ter pospešujeta presnavljanje prehrane v človeškem organizmu. Mimo tega je čebula imeniten regulator plinov, ki se

nabirajo v telesu. Čebula je zelo bogata na raznih vitaminih in se v domačem zdravilstvu uporablja proti bronhitisu. Dve srednjeveliki čebuli zrežemo na kolesca, posujemo s sladkorjem ter pustimo preko noči. Na ta način pridobljen sok damo potem piti bolniku. Sok je odlično zdravilo proti prehladu in kašlju. Kdor pa prenese, naj rajši uživa kar surovo čebulo. Neprijeten zadih ki se pojavi po užiti čebuli, lahko odstranite na ta način, da popijete nato skodelico mleka ali kave.

Krompirja pri mrazu sploh ne pošiljamo. Če pa ga že moramo pošiljati, ga obvarujemo pred zmrzino na ta način, da ga nabašemo v žaklje, katere smo prej pomočili v mrzlo vodo in jih pustili zamrzniti. Tako nabašane žaklje še enkrat poškopimo z vodo. Ledeni žaklji obvarujejo potem krompir pred zmrzino.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Grobovi egiptovskih faraonov.

(Nadaljevanje in konec.)

Druga velika skrivnost egiptovskega stavbarstva pa je v tem, kako so mogli te ogromne skale tako lepo zgledati in izbrusiti, da so se tako dovršeno prilegle druga na drugo. Še danes ti skalnati skladi tako dovršeno leže drug na drugem in se tako tesno prijemajo drug drugega, da se ostrina noža le z velikim trudom more potisniti med nje. Raziskovalci domnevajo, da so egiptovski kamnoseki delali z žico iz brona, s katero so žagali in brusili granitne sklade. Na robovih se namreč tu in tam še poznajo sledovi, ki kažejo, da so bili prežagani. Ko so nekatere sklade odvalili, so med njimi našli tudi sledove „zelenega volka“ (zelena rja, ki se napravi na zvonovih, kotlih itd.), ki nikakor drugače ne bi mogel priti tu vmes. Na nekaterih mestih pa se poznajo tudi luknje nekih svedrov, ki so bili verjetno utrjeni z diamanti. Te bronaste žice so morale biti čudovito tenke in dolge nad dva metra. S tem orodjem so kamnoseki in inženirji dosegli čudovite uspehe: pri Keopsovi piramidi n. pr. razlika v dolžini severne in južne stranice ne znaša niti 1 cm! Sploh je ves spodnji del zgrajen silno točno in popolno, tretji zgornji del pa kaže večjo naglono in površnost. Skladi se ne ujemajo tako gladko. Najbrž je faraon Keops medtem že umrl in je bilo treba z delom hiteti. Dognanega pa doslej še ni nič, ker so se vsi zapisani sledovi, ki so bili gotovo shranjeni poleg faraonovega trupla v notranjosti piramide, izgubili z vso ostalo faraonovo pogrebno opremo. Puščavski roparji so najbrž pred znanstveniki prodrli v notranjost in odnesli vse, kar je bilo kaj vrednega.

Povsod drugačne snubitve. V mnogih krajih Evrope je snubitev še vedno svojevrstna, tako si še danes mladenka v Andaluziji sama izbere svojega življenjskega tovariša. Če je našla moža, ki ji ugaja, speče velik šartelj in ga pošlje izvoljencu. Če temu pogača ugaja, jo poje. V nasprotnem slučaju pa šartelj pošle nazaj in dekle ga mora poslati drugemu. — V Sardiniji meče fant za dekletom, ki si ga je na tihem izvolil, kamenčke. Če dekle vrže kamen nazaj, pomeni to, da se želi z njim seznaniti in fant ve, da zdaj sme pod njeno okno, kjer opeva svojo izvoljenko kot rožo brez bodic. Dekletovi znanci pa opevajo fanta kot leva.

Človeška govorica. Neki švicarski znanstvenik je izračunal, da izgovori vsak človek povprečno 18.000 besed na dan. Te besede bi mogle izpolniti 54 strani srednje velike knjige. Če bi hotel človek, ki bi dosegel starost 70 let, izdati vse, kar je v svojem življenju izgovoril, v tiskani besedi, bi moral dati natisniti 4500 knjig po 300 strani.

Na mesecu ni zraka in ne vode. Človek, ki bi prišel kakorkoli na mesec, bi bil neizogibno zapisan smrti. Na mesecu so namreč take razmere, da nobeno živo bitje ne bi moglo dolgo ostati pri življenju. Ker je mesec veliko

manjši od zemlje, je tudi njegova privlačna sila manjša. Predmeti na njem tehtaljo — zaradi tega mnogo manj kot bi tehtali na zemlji. Človek, težak 75 kil, bi na mesecu tehtal le kakih 12 kil. Iz istega vzroka manjka na njem tudi zraka. Šele v novejšem času so ugotovili, da je mesec tudi brez vode. Podnevi namreč na njem sonce tako pripeka, da doseže temperatura 150 stopinj. Pri tej vročini bi voda takoj izhlapela. Kakor je podnevi na mesecu vroče, tako ponoči vlada na njem grozovit mraz, ki doseže že nekaj urah 200 stopinj pod ničlo. Dan in noč sta na mesecu dolga vsak po 14 dni.

Dar za smeh

Sluga: Milostiva, gospod vprašuje, kdaj boste končali z oblačenjem.

Križ božji, saj sem mu že pred uro dejala, da bom v nekaj minutah gotova...

Pri fotografu. — Čujte, gospod fotograf, na tej sliki sem videti za deset let starejša.

— To naj vas nikar ne moti, gospa, vam bo vsaj fotografija dalje časa podobna.

Kmet pri brivcu. Brivec: „Koliko las naj ostrižem, očka?“ — Kmet: „No za kakih 20 pfenejev.“

Sodnik: „Kdo je glavni krivec pretepa?“ — Zatoženec: „Gostilničar, ki nas je miril.“

Ravnatelj: — Dobro! Odslej boste nastopali v vseh vlogah, kjer se na odrju je.

Res nevarna grožnja. Gospodinja: „Minka, kako ste mogli dovoliti, da vas je gospod Cerjak poljubil?“ — Minka: „Če mi je pa grozil!“ — Gospodinja: „Grozil?“ — Minka: „Da, zagrozil mi je, da me drugače ne bo nikoli več poljubil.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzergasse 7. — **Upravnik:** Joško Suppanz, Klagenfurt, Klausnerring 26. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. —

Hranilnica in posojilnica v Borovljah, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Vabilo

na XXXII. redni letni občni zbor, ki se vrši v nedeljo dne 11. februarja 1940 ob 1/23. uri popoldne v posojilničnih prostorih pri Bundru v Borovljah.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora,
2. Poročila: a) načelstva b) nadzorstva,
3. Odobritev računskega zaključka in bilance za poslovno leto 1939,
4. Volitev načelstva in nadzorstva,
5. Slučajnosti in predlogi.

Vse zadružnike prijazno vabi
(2) načelstvo.